

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXXVIII. Prima ratio pro Augustini Monachatu ex nomine Monachi deducta
examinatur, & qua ratione clerici canonici comprehendantur sub nomine
Monachorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

nunquam viderunt, nec vbi potest sint, licet maxima diligentia conquisitas inuenire vnquam poterunt, & cum suspicarentur à Canonicis Regularibus occasione reparationis dicti Sacelli retendas, ne id fieret, Apostolico Decreto impetrato, prohibere studuerunt.

CAPVT TRIGESIMVM OCTAVVM.

Primario pro Augustini Monachismo ex nomine Monachi deducit examatur, & soluitur, & quare ratione Clerici Canonici nonnunquam comprehendantur sub nomine Monachorum explicatur.

In memoria tenes, quae haec tenus tradidimus, facile tibi restat iter, ac peritium ad soluenda rationes, & tollendas difficultates, quae contra doctrinam de Clericali Sanctissimi Patris Augustini instituto, & habitu tradidimus, à recentioribus quibusdam obtruduntur, cum vel minus probatis testibus, vel testimonijs, ex Augustino, Possidio, & alijs probatis Autoribus minus fideliter allegatis, eorum argumenta fere omnia nitantur, ita vt etiam inutile videri possit illa nunc repetere, quae superius semel, iterum, ac tertio, non solum tetigimus, sed digito pro talibus indicauimus. Nihilominus quia vt est in proverbio, malitiae sola occasione opus est, ne ob penuriam legitimae responsionis, consulto illa dissimulare videamur, ea summam nunc perscringemus, & resoluemus. Prima ratio pro Augustini Monachismo, ex ipso nomine monachi, & monasterij desumitur, & ex repugnantia intrinseca, & essentiali inter statum, seu institutionem monasticam, & clericalem; nam inter monachum, & clericum, est essentialis differentia, & impossibilis repugnantia, ita vt clericus licet vel Canonicus, vel Regularis dici possit, monachus tamen nullatenus dici possit. Hoc deducitur ex sacris Concilijs, & ex textibus iuris Canonici, in quibus semper Monachi, & Canonici ab inuicem distinguuntur. Hoc probant communiter Doctores D. Thomas, D. Bernardus, Antoninus, Azorius, Ioannes Molanus, Basilius Srenius, & alij quos refert Ioannes Marquez cap. 5. §. 3. hoc etiam probatur ex diuersitate habitus clericalis, & monastici, nam clerici birretum deferunt, cucullam ferre non possunt. E contrario monachorum habitus est cuculla, & est textus expressus in cap. mandamus 19.

quasi. 3. quod etiam dicitur probare Cardinalis Bellarminus lib. secundo de Monachis cap. 46. At B. Augustinus fuit monachus, & monachum se fuisse aperte fassus est multis in locis, Primus locus est in libro de Instructione Eremitarum, & Monachorum, vbi ait: Etiam quoque, & Eliseum filios, Prophetarum vocem meam, quos veraciter conuictos veteri Testamento monachos fuisse. Secundus est in libro Supputationum par. 4. cap. 2. vbi ait: Damiani gratiam lacrymarum, sicut dedisti patrium meum in deserto, quorum vestigia debet imitari, vt plangam meam omni vita mea, sicut ipsi plangerunt die nocte, &c. Haec duo loca citat Coriolanus in Defensorio, Verum hi libri adeo spurij vili sunt, vt neque inter opera D. Augustini imprimi digni fuerint. Tertius est in Manuali, vbi Augustinus dicit. Concede mihi Domine fragillissimo Beatorum Monachorum Patrum meorum imitari vestigia. Citatur hic locus à Coriolano ibidem, & à Fratre Iordano libro 1. cap. 19. quamuis Frater Iordanus dicat hoc asserere Augustinum in Speculo, sicut in Manuali, quasi vnus, & idem sit liber, qui dicitur Speculum, & qui dicitur Manuale, sed neque in Speculo, neque in Manuali haec verba reperi, & si reperirentur, certum est hos libros Augustini non esse. Nam Manuale opus est alicuius Augustini iunioris, qui illum librum veluti Centonem ex varijs Augustini sententijs, & aliorum confarcinauit, adeo vt vix duo sint capita, quae eundem Autorem referant, Speculum vero Augustini, sive sub illius nomine, non vnus, sed multiplex est. Primum, cuius meminit Possidius cap. 28. & istud sine dubio est opus Augustini. Hic liber habetur in tom. 3. Operum D. Augustini. Secundum, quod habetur 9. 10. post librum de Cognitione verae vitae, & hoc Speculum Augustini esse non posse, ostendunt versus Boetij, quos citat cap. 3. Tertium habetur in eodem tom. 3. ad finem, & istud Augustini non esse sibi rusticianus, & ineptia, quibus scateat satis ostendunt. His autem testimonijs omissis. Quartus Augustini locus est in 3. lib. contra literas Petilianus cap. 40. vbi à Petiliano accusatus, quod Monachorum autor esset, non negauit, ergo affirmavit. Alias si accusatio vera non fuisset, negare debuerat se monachorum autorem extitisse. Demum perrexit, inquit, vt maledico in vituperationem monasteriorum, ac monachorum, at gaens etiam me, quod hoc genus vitae à me fuerit institutum. Quod genus vitae omnino quale sit, nescit, nisi per totum orbem notissimum ne scire se fingit. Quo testimonio nixi Cardinalis Baronius, nec non etiam Bellarminus lib. secundo de Monachis capite quinto in fine conceptis verbis affirmant Beatum Augustinum monachum fuisse. Quintus locus est in expositione Psalmi 132. circa illa verba: ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in monasterio, vbi de nomine, & origine monasteriorum, & monachorum multa scribit, & inter alia sic ait: Quis ergo non appellemus monachos, cum Psalmus dicat: ecce quam bonum, & quam iucundum, &c. His Augustini

gustini locis addere possumus testimonia Doctorum, qui apertissime, & sine hesitatione scribunt Beatum Augustinum fuisse monachum, quorum Catalogum refert Ioannes Marquez capite quinto, §. 4. hi sunt: Primus Petrus Damiani in sermone, qui incipit: Cum de amantibus clericis: Secundus Cardinalis Osius in confessione Polonica c. 88. Clemens VI. in quodam sermone in laudem D. Augustini, qui incipit, Nephalem Cervum Emiffarium D. Antonin. in 3. p. tit. 2. c. 14. §. 2. Augustinus triumphans, & alij recetiores, qui apud illi legi possunt.

II. Hic tamen argumento, quod est cardo rotulae, pro Augustini monachatu adstruendo, facillime nec vno, sed duplici modo, ac via responderi potest. Et primo quidem negando, B. Augustinum se, aut suos religiosos se cum viuentibus monachos vnquam nuncupauisse, stricto modo accepto nomine monachi pro persona regulari à Clerico regulari, sive Canonico distincta. Quod licet à contrarium sentientibus constanter asseratur, nullo tamen documento authentico probare possunt: nam quod primo loco obijciunt ex Augustino lib. 3. contra literas Petilianus cap. 40. nullam asserit difficultatem, quia ibi Augustinus de hoc nihil affirmat, sed solum haereticis accusationem, & maledicta refert, & vituperationem monasteriorum, & monachorum. Ex quibus si quis contendat elicere, Augustinum monachum fuisse, pari ratione e licite poterit, vitam monasticam vituperatione dignam esse haereticis, cuius verba Augustinus refert, monasteria, & monachos vituperabat. Secundum, quia si verum esset, quod Petilianus Augustino imponebat, illum vitae monasticae autorem fuisse non ex hoc deduci possit, illum fuisse monachum, sicut nec Marquez, & qui cum illo sentiunt, ex hoc, quod Augustinus in Ecclesijs Africanis autor fuit instituti Clericorum Regularium comuniter viuente, quod nullus negat, admittit posse deduci, illum fuisse Clericum sive Canonicum Regularem. Quot enim sunt, & fuerunt Episcopi, qui nona Regularium instituta in suas dioeceses intulerunt, non tamen ipsi Regulares fuerunt? Petilianus Augustinum vitae monasticae autorem fecit, non professorem, & mirum est, nonnullos etiam viros doctos tantum momenti in hoc Augustini testimonio locauisse, quod vel ipsi non minus, quam Clerici Regulares tenentur, non de professione, sed de institutione tantum Monachorum interpretari, & glossare Dicet, non negat Augustinus, se monachum fuisse, ergo affirmat: nam qui tacet, affirmare videtur. Respondeo, hanc regulam haberi in iure capis, qui tacet de reg. iur. in 6. Est autem vniuersaliter vera, quando necessitas loquendi adest, vt cum quis ab infidelibus de propria fide interrogatur, vel cum locus adest de re tractandi, vel disputandi, quorum neutrum tunc occurreret: non enim ibi de institutis monasticis agebatur, sed de rebus longe diuersis: & suffici-

gustini

Augustini locis addere possumus testimonia Docto-
rum, qui apertissime, & sine hesitatione scribunt
Beatum Augustinum fuisse monachum, quorum
Catalogum refert Ioannes Marquez capite quin-
to, §. 4. hi sunt; Primus Petrus Damiani in sermo-
ne, qui incipit: *Contra amantibus clericis*: Secundus
Cardinalis Osius in confessione Polonica c. 88.
Clemens VI. in quodam sermone in laudem D.
Augustini, qui incipit, *Nephtalim Ceruus Emisarius*
D. Antonin. in 3. p. tit. 2. c. 14. §. 2. Augustinus tri-
umphus, & alij recetiores, qui apud illū legi possunt.

II. **H**ic tamen argumentum, quod est cardo rei
pro Augustini monachatu adstruendo, facilis-
sime nec vno, sed duplici modo, ac via responderi
potest. Et primò quidem negando, B. Augustini-
um se, aut suos religiosos se cum viuentes mona-
chos vntquam nuncupauisse, stricto modo accep-
to nomine monachi pro persona regulari à Clerico
regulari, siue Canonico distincta. Quod licet à
contrariis sententibus constanter asseratur, nul-
lo tamen documento authentico probare possunt:
nam quod primo loco obijciunt ex Augustino lib.
3. contra Iheros Petilianum cap. 40. nullam assert dif-
ficultatem, quia ibi Augustinus de hoc nihil affir-
mat, sed solum heretici accusationem, & maledic-
ta refert, & vituperationem monasteriorum, &
monachorum. Ex quibus si quis contendat elice-
re, Augustinum monachum fuisse, pari ratione e-
licere poterit, vitam monasticam vituperatione dig-
nam esse hereticis, cuius verba Augustinus re-
fert, monasteria, & monachos vituperabat. Secun-
dò, quia est verum esse, quod Petilianus Augu-
stino imponebat, illum vitam monasticam autorem
fuisse non ex hoc deduci posset, illum fuisse mo-
nachum, sicut nec Marquez, & qui cum illo sen-
tiunt, ex hoc, quod Augustinus in Ecclesijs Afri-
canis autor fuit instituti Clericorum Regularium
còmuniter viuentium, quod nullus negat, admittit
posse deduci, illum fuisse Clericum siue Canonici
Regularium. Quot enim sunt, & fuerunt Episcopi,
qui noua Regularium instituta in suas dioceses
inuerunt, non tamen ipsi Regulares fuerunt?
Petilianus Augustinum vitam monasticam autorem
fecit, non professorem, & mirum est, nonnullos
etiam viros doctos tantum momenti in hoc Au-
gustini testimonio locauisse, quod vel ipsi non mi-
nus, quam Clerici Regulares tenentur, nò de pro-
fessione, sed de institutione tantum Monachorum
interpretari, & glossare. Dices, non negat Augu-
stinus, se monachum fuisse, ergo affirmat: nam qui
taet, affirmare videtur. Respondo, hanc regulam
non semper, & generaliter veram esse, & contraria
regulam haberi in iure cap. is, qui taet de reg. iur.
in §. 6. Et autem vniuersaliter vera, quando necessi-
tas loquendi adest, vt cum quis ab infidelibus de
propria fide interrogatur, vel eum locus adest de
re tractandi, vel disputandi, quorum neutrum tunc
occurrat: non enim ibi de institutis monasticis
agitur, sed de rebus longè diuersis: & sufficien-

bat Augustino heretici maledicta indicasse, ac pe-
tefecisse. Adde non potuisse Augustinum vere di-
cere, se autorem vite monasticæ fuisse in eo sensu,
quo illum Petilianus eius generis vite autorem fa-
ciebat, quia hereticus fingebat Augustinum fuisse
primum inuentorem vite monasticæ in vniuersis
sumptis, non huius, vel illius instituti particularis:
fingebat enim hic hereticus, se nescire, quale ge-
nus vite illud esset, quod monachi profitebantur:
& fingebat Augustinum eiusmodi superstitionis
primum autorem fuisse, ad inuidiam, & odium in
illum concitandum. E contrario verò inquit Au-
gustinus, institutum vite monasticæ toto orbe no-
tissimum fuisse. Vbi vides de instituto monastico
in vniuersum loqui, non de suo instituto peculiari,
quod limites Africanos per ex tempora fortassis
nonnumquam exsuperat: & sic non potuit Augustinus
vere dicere se institutum monasticum autorem exis-
se: At inquit Marquez d. cap. 5. Ordo monasticus
toti Orbi notissimus, erat Ordo Eremitarum Au-
gustinensium: nam Ordo Canonorum Regularium,
etiam ab Apostolis esset institutus, tamen tunc
temporis vix agnoscebatur. Respondo, quid si è
contrario dixerim Ordinem Clericorum Cano-
nicorum ab Apostolis institutum, licet aliquan-
tum à primo instituto relaxatum, toti Orbi no-
tissimum fuisse? quod libro sequenti verissimis
documentis probabo: E contrario verò Ordinem
Eremitarum Augustinensium ante annū Christi
millesimum circiter ducentiesimum nunquam in
Orbe visum? At hunc locum ita intellexerunt Il-
lustrissimi Cardinales Baronius, & Bellarminus,
Concedo sed negota necessariò intelligi debere,
quod nec etiam ipsi affirmant.

III. **A**d alium locum ex Commentario Psalm. 132.
Adici potest, & vt mea est sententia, valde pro-
babiliter illum de suo monasterio, aut de mona-
chis à se institutis nullatenus loqui, sed de vniuerso
Ordine monastico generaliter sumpto. Confe-
rebat enim Augustinus totam Ecclesiam catholi-
corum, cum ecclesia Donatistarum, qui Catholici
de nomine monachorum insultabant, eosque
deridebant, sicut & modò Lutherani, Calvinistæ,
ac alij recentes nouatores facere solent, quibus
Augustinus nomine totius Ecclesie respondet.
Vnde verba illa: *Quare ergo nos non appellamus mona-
chos, cum deat psalmus: Vite quam conuincit & c.* non
demonstrant in particulari Religiosos ab Augu-
stino, siue ab alio institutos, sed demonstrant to-
tum corpus Ecclesie catholicorum, appellatione
totius ex parte illius parte desumpta, sicut cū
homo dicitur crispius, vel claudius, sicut si modò
Episcopus, vel prædicator in Ecclesijs, aut scholis
contra hereticos nomen monachorum insectantes,
& catholicos illorum occasione vituperantes, dice-
ret, & quare nos non appellamus monachos, esto
ipse non esset monachus? Et quod hic sit germa-
nus, & legitimus sensus illorum verborum, patet
ex illis eiusdem Augustini verbis in eodem loco.

Ex voce huius plalmi appellati sunt monachi, ne quo robore de isto nomine insultare catholicis, quando vos recte hereticis de Circumcessionibus insultare ceperitis, ut erubescendo saluentur, ubi vobis insultant de monachis. Vide quomodo verbum, seu dictio nos, non monstret totum corpus personarum Regularium, sed totum corpus Ecclesie Catholice, cui heretici propter monachos insultabant.

Ad testimonia verò Doctorum, ad primum dicto, sermonem sub nomine Petri Damiani apocryphum, & fictitium esse, vt monstratum est supra, alij verò recentiores sunt, & ex turbidis fontibus sermonum ad Eremitas, & alijs libris apocryphis suam sententiam hauserunt. Et hic est primus modus non improbabili dissolucendi prædictam rationem.

IV. **A**T secundus modus longè probabilior, & facilior eandem rationem dissolucendi est, vt assumptum illud tanquam falsum absolute negemus, cum ait, inter clericos canonicos, siue regulares, & monachos impossibile esse repugnantiam, ita vt clericus canonicus sub nomine monachorum minimè comprehendi possint. Et si enim stricto modo accepto nomine monachi dubium non sit, quin inter monachos, & clericos canonicos sit specifica distinctio, atque ideo distincti specie sint ordines clericalis, & monasticus, & pro distinctis semper habitus fuerint: tamen lata quadam significatione, & acceptione, vsurpato nomine monachi, vel monachorum pro omni genere personarum regulariter cum emissionem votorum in monasterijs degentium, quam acceptionem non solum apud populares, & indoctos, sed etiam apud doctos, & eruditos quosque frequentissimè esse nullum in historia Ecclesiastica, vel in iure Canonico veritus ignorat, absolute, & sine hesitatione dicendum est, sub nomine monachorum comprehendi clericos canonicos, vsitato nunc vocabulo dictus Canonicos regulares: esseque nuncupationem frequentissimam tum apud recentes, tum apud priores auctores, ac præsertim inter ipsosmet canonicos regulares. Quod ne me gratis dicere arbitretis, proferam tibi nonnulla tum veterum, tum recentiorum testimonia ex innumeris, quæ in huiusce veritatis corroboracionem adduci possunt. Primus, qui sub nomine monachorum clericos canonicos comprehendit, fuit Philo ludæus in libris de Vita supplicum, qui de Ecclesia Alexandrina per B. Marcum instituta loquens, religiosos omnes ibi sub Marco in monasterijs degentes monachos appellauit, referentibus Eusebio lib. 2. historia Ecclesiastica, c. 16. & D. Hieronymo in lib. de Viris illustribus in Philone, non potest autem negari, inter illos religiosos per D. Marcum in Alexandria institutos, fuisse multos clericos, id enim apertissimè constat tum ex ipso Eusebio ibidem, & ex quamplurimis literis Apostolicis, quas lib. sequenti proferemus. Secundus fuit Ioannes Cassianus, qui libro primo, & toto o-

perere de Institutis renunciantium omnes regulares in Ecclesia Alexandrina olim in Cœnobijs degentes vnicò nomine monachorum comprehendit, inter quos negari non potest, illum multos clericos comprehendisse: quinimò si illorum habitum attendamus, ab eo in lib. 1. præsertim capite 5. & 7. descriptum, putari probabiliter potest, illos non monachos, sed clericos fuisse. Tertius est D. Basilii: nam inter constitutiones monasticas integrè cap. scribit de canonicis regularem vitam in cœnobio degentibus, & est 19. in ordine. Quartus est B. Augustinus lib. 3. contra epistolam Petilianam cap. 40. vbi sub nomine vite monasticæ comprehendit omne genus vite regularis, etiam clericorum ex Bellarmino lib. 2. de Monachis cap. 5. & clarum de Scriptoribus Ecclesiasticis in Augustino in censura decimi tomi. Quintus fuit Paulus Oroscus Augustini familiaris in suo lib. 7. de Ornesti modici cap. 19. vbi dicit, monachos olim vocatos fuisse omnes Christianos, qui ad vnum fidei opus, & missa secularium rerum multimoda actione redigebant. Sextus B. Ambrosius in epist. 21. & serm. 69. de natali S. Eusebii Vercellens. quibus in locis dicit B. Eusebium clericis Vercellensibus monachatum adiunxisse, & eisdem monachos instituisse, quos clericos, & alia multa id genus, quæ videntur. Septimus Venerabilis Beda lib. 3. Historie Anglorum, vbi professionem clericorum regularium in Hybernia per S. Patricium institutorum ad partes Occidentales Anglorum recensens, ad prædicandum illis gentibus Iesu Christi Euangelium, necnon Ecclesias in illis regionibus institutas, & monasteria erecta, illos passim monachos vocat: & nihilominus clericos regulares, seu canonicos illos fuisse apertissimè constat, tum ex illorum muneribus, & officijs prædicandi Verbum Dei, Ecclesias parochiales, & Episcopales regendi, sacramenta populis dispensandi, & alia exercendi, quæ semper in Ecclesia Dei non monachorum, sed clericorum munera fuerunt: tum etiam existimet auctore cap. 26. dicti libri, vbi de eisdem, quos supra monachos dixerat, verba faciens, inquit: Nam neque alia ipsi sacerdotibus, & clericis vici ad eundem, quam prædicandi, baptizandi, infirmos visitandi, & vt breuiter dicam, animas curandi causa faciunt, in tantum stant ab omni auaritia peste castigati, vt in territoria, ac possessiones ad construendum monasteria, nisi a potestatis seu coacti acciperent: quæ consuetudo per omnia aliquando post hæc tempora in Ecclesijs Nordantimbræum seruata est. Ecce tibi quales erant, quos Beda in eo lib. Monachos vocauit, iidem prorsus cum illis, quos Ambrosius per S. Eusebium in Ecclesia Vercellensi constitutos dixit, qui scelerant, quod clerici regulariter viuentes, quos modò canonicos regulares vocamus. Et clarior scilicet Beda lib. 4. cap. 4. de monasterio in lugeto per eundem clericos Hybernos in partibus Anglorum instituto, ac reformato verba faciens, ita scribit: Ipsum namque est, quod nunc grande de modico effectum

in lugeto constructe vocatur, & conuersis tantum ad meliora instituta omnibus egregium examen contrinuat: horum, qui de provincia Anglorum ibidem collati ad exemplum Venerabilium fratrum sub regula, & late Canonico in magna continentia, & sinceritate propria labore manuum viuunt. Et adhuc clarior lib. 27. monachos vocat clericos regulares per Augustinum Episcopum Anglorum in Ecclesijs Anglicanis institutos, quos nulli dubium esse potest fuisse clericos canonicos: id enim constat ex textu B. Gregorij Pape in cap. Quia tua fraternitas in q. 1. qui textus ad hoc probandum allegatur ibi à Gratiano, necnon etiam ex bulla Eugenij I. per quam clericos canonicos seu regulares Ecclesie Lateranensis restituit. Nec difficultatem ingerit quòd B. Augustinus in Ecclesijs Anglicanis profuerit monachos D. Benedicti, quod quidem non aduertentes, putant textum D. Gregorij de monachis non de clericis intelligi debere: nam constat præter monachos, quorum officium erat diuinas laudes in Ecclesijs diu, noctuq; persolvere, eisdem Ecclesijs institutos clericos à monachis distinctos, quos patet præsertim de Ecclesia S. Satoris Cantuariensis nam in eadem Ecclesia præter monachos fuisse etiam canonicos vsq; ad tempora Alexandri III. habes ex cap. Relatum de præbendis & ex vita B. Thom. Cantuar. qui prius fuerit Regius Cancellarius, à Theobaldo Archiepiscopo ordinatus fuit Archidiaconus dictæ Ecclesie: quanquam canonicis regulares in seculari tunc temporis essent iam mutati, quod de alijs Ecclesijs conuigat. Octauus fuit Eduardus B. Thomæ contemporaneus, & scriptor eius vite, quam Laurentius Surius abbreviauit, & habetur in 6. tomo dies 4. Decembris, vbi statim fore in principio inquit, B. Thomam electum Archiepiscopum Cantuariensem, priusquam consecraretur, habitum monachorum assumere voluisse, qui vocatur Canonicus regulares. Nonus D. Bernardus in epistola ad Bonifacium Comitem, in qua B. Augustinum monachum appellat, cuius tamen ordinem supra in epistola 2. & 3. vocat Ordinem Canonicorum Regularem, & à monastico distinctum. Decimus Nicolaus Papa huius nominis Primus, qui fuit multo tempore ipso D. Bernardo superior, in cap. Præfens 20. q. 3. vbi inquit: Non putamus Reliquos Canonicos à Sacerdotum monachorum vita, & conuersione separandos. Undecimus Innocentius III. qui fuit canonicus regularis Lateranensis: & tamen in cap. post translationem. de Renunciatione vocat canonicos S. Frigidiani Lucensis monachos, quos à primarijs illius Ecclesie institutione vsque in hodiernum diem constat, semper canonicos regulares fuisse. Duodecimus Auctor glossæ in cap. Sicut nobis de Regularibus. vbi vocat monachos canonicos Ecclesie Bethlehemicæ, quia regulares erant. Tertius decimus, Venerabilis Thomas de Kempis, quem constat, canonicum regularem fuisse: & tamen vocat se monachum lib. 3. de Imitatione.

in iugeto consuevit vocatur, & conuersus sanctorum ad meliora instituta omnibus egregium examen continet monachatum, qui de provincia Anglorum ibidem collati ad exemplum Venerabilium fratrum sub regula, & Abbate Canonico in magna continentia, & sinceritate propria labore manuum viuunt. Et adhuc clarus lib. 1. c. 27. monachos vocat clericos regulares per Augustinum Episcopum Anglorum in Ecclesia Anglicanis institutos, quos nulli dubium esse potest fuisse clericos canonicos: id enim constat ex textu B. Gregorij Papae in cap. Quia tua fraternitas. 12. q. 1. qui textus ad hoc probandum allegatur ibidem a Gratiano, necnon etiam ex bulla Eugenij IV. per quam clericos canonicos seu regulares Ecclesiae Lateranensis restituit. Nec difficultatem ingerit, quod B. Augustinus in Ecclesijs Anglicanis posuerit monachos D. Benedicti, quod quidem non aduertentes, putant textum D. Gregorij de monachis, non de clericis intelligi debere: nam constat praeter monachos, quorum officium erat diuinas laudes in Ecclesijs diu, nocturnisq; persoluere, in eisdem Ecclesijs institutos clericos a monachis distinctos, quod patet praesertim de Ecclesia S. Saluatoris Cantuariensis: nam in eadem Ecclesia praeter monachos fuisse etiam canonicos vsq; ad tempora Alexandri III. habet ex cap. Relatum de praebendis: & ex vita B. Thomae Cantuar. qui priusquam fieret Regius Cancellarius, a Theobaldo Archiepiscopo ordinatus fuit Archidiaconus dictae Ecclesiae: quamquam canonicis regulares in saecularibus tunc temporis essent iam mutati, quod de alijs Ecclesijs contingerat. Octauus fuit Eduardus B. Thomae contemporaneus, & scriptor eius vitae; quam Laurentius Surius abbreviauit, & habetur in 6. tomo die 26. Decembris, ubi statim fere in principio inquit, B. Thomam electum Archiepiscopum Cantuariensem, priusquam consecraretur, habitum monachorum assumpsisse, qui vocatur Canonici regulares. Nonus D. Bernardus in epistola ad Bonifacium Comitem, in qua B. Augustinum monachum appellat, cuius tamen ordinem supra in epistola 2. & 3. vocat Ordinem Canonicorum Regularium, & a monastico distinctum. Decimus Nicolaus Papa huius nominis Primus, qui fuit melio tempore ipso D. Bernardi superior, in cap. Praesens 20. q. 3. ubi inquit: Non putamus Religiosos Canonicos a Sanctis monachorum vita, & conuersatione seorsim. Vnde etiam Innocentius III. qui fuit canonicus regularis Lateranensis, & tamen in cap. post translationem. de Renunciacione vocat canonicos S. Frigidiani Lucensis monachos, quos a primatiu illius Ecclesiae institutione vsque in hodiernum diem constat, semper canonicos regulares fuisse. Duodecimus Autor glossae in cap. Sicut nobis de Regularibus. ubi vocat monachos canonicos Ecclesiae Bechehemicae, quia regulares erant. Tertius decimus, Venerabilis Thomas de Kempis, quem constat, canonicum regularem fuisse: & tamen vocat se monachum lib. 3. de Imitatione Christi cap. 10. & 56. & inter sua illa aurea opuscula scribit Alphabetum monachi, Epitaphium, siue Enchiridion monachorum, & vitam boni monachi, quae tamen omnia ad suos canonicos dirigit. Quartus decimus est B. Antoninus in 2. parte historiae tit. 16. cap. 11. §. 8. ubi de Gottifredo Ierosolymorum Rege scribit, quod postquam Regni coronam est assecutus, statim in Ecclesia Domini Sepulchri & templi Domini canonicos regulares instituit, eisque ampla beneficia assignauit. Ad iuxerat enim, inquit, se iuxta Deo anabitu de claustrum monachos disciplinatos, qui toto itinere horum diuinum pariter, & uocatum diuina illi ministrabant Officia. Quintus decimus est Ioannes Auenticus, sicut dicitur memorie hereticus, qui in suis annalibus passim canonicos regulares vocat monachos Augustinianos, praesertim lib. 6. ubi de monasterio S. Magni in Suburbio Ratisbonensi loquitur. Vide Hundium in Metropoli Salisburgensi, & Aubertum Miraeum de Collegijs Canonicorum regularium cap. 26. & 68. ex quibus autoribus habet, iam in viui apud Germanos positum esse, ut Canonici regulares nomine monachorum viderentur. Sextus decimus est Ioannes de Nigraualle Apostolicus Bibliothecarius in Epilogo Chronicarum 3. cap. 18. ubi vocat Hugonem, & Ricardum Victorinos monachos ordinis canonicorum Regularium D. Augustini: & tamen ille erat canonicus regularis ordinis Prémonstratensis. Decimus septimus est Cardinalis Bellarminus in lib. de Scripturis Ecclesiasticis in Augustino, ubi dicit, illum fuisse quidem monachum; sed non in solitudine cum eremitis, sed in Ciuitate, & Episcopali domo cum clericis suis monasticam vitam duxisse. Decimus octauus est Ricardus Cenomanus in Apologia contra censuram Erasmi, cuius verba superius sunt notata. Quibus omnibus addo nuper de anno 1620 prodijisse Ingolstadt libellum annotationum cuiusdam canonici regularis nomine Simonis Werlmi Praepositi monasterij in Diocesi sub hoc titulo: S. P. N. Aurelij Augustini regula Monastica. Vt videas, quam sic modo in vsu apud Alemanos comprehenderet canonicos regulares sub nomine monachorum.

Sicutem queras, quam ob causam cum clericis Canonici a monachis in genere Regularium specie distinguantur, atque ipsi ordines clericali, & monastici pro distinctis semper habitis fuerint, nihilominus tam frequenter sub monachorum nomine comprehendantur, Respondeo duplicem illius denominationis causam potissimum extitisse, altera fuit, quod cum monachis in solemnium rerum temporalium abdicacione, & votorum emissionem ipsi clericis conueniunt. Hanc causam assignat Nicolaus Papa in d. cap. Praesens. 20. q. 3. cum inquit: Religiosos Canonicos a monachorum vita, & conuersatione non parari seorsim. Sicut enim omnia Regularium ordinum instituta in vno quodam generalissimo instituto conueniunt, quod est perfecta

Lib. 1.

L

rum

rerum temporalium abdicatio, cum solemnibus votorum emissionibus; ita omnes Regularium ordines generalissima quadam nuncupatione monachorum nomine appellari consueverunt. Quam ob causam Sixtus IV. in Decreto, quod ad finem prefationis notauimus, ordinem canonicorum, & ordinem Eremiticum, vnum, & eundem ordinem esse dicit. Altera verò ratio, quam eleganter profecquitur D. Augustinus in Commentario Psalm. 132. sumitur ex vita communi; quam Canonici Regulares ducunt in vna domo, communi mensa, victu, & vestitu vtentes. Monachos enim à Monachis græce, quod latine vnus dicitur, deriuat: & ideo quia Canonici Regulares simul in vna domo, & sub vno capite viuunt, habentes eorundem, & animam vnam in Deo, & omnia bona in communi possident, nec quisquam aliquid suum esse dicit: ideo illorum domus, monasteria, & ipsi monachi nonnunquam appellantur. *illa verba p/alteri, inquit Augustinus, iste dulcis sonus, ista suauis melodia, tam in castro, quàm in intellectu etiam monasteria pepitit, ad huius sonum excitati sunt fratres, qui habitati in vnum concupierunt.* & infra: *Quare ergo, & nos non appellemus monachos, cum dicitur Psal. Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum? Monachos enim vnus dicitur, & non vnus quomodoque, nam in turba est vnus, sed vnus cum multis dici potest, vnus non potest, id est vnus, vnus enim vnus vnus est. Qui ergo sic viuunt in vnum, vt vnus hominem faciant, vt sit vnus quomodo scriptum est, vna anima, & vnus cor, multa corpora, sed non multa anime, multa corpora, sed non multa corda, velle dicitur vnus, id est vnus vnus.* & infra: *Merito insubstanti nominantur, qui se ab vnitatis praecederunt, merito ihu dupliciter nomen Monachorum, quia illi nomen habitati in vnum cum fratribus.*

VI. **E**x hac tenus dictis tria collige. Primò, nomen Monachi duobus modis accipi consueuisse, vno modo, vt nomen genericum, & genericè comprehendens quodlibet Regulare institutum, & quascunque personas regulariter viuentes: altero modo, vt nomen specificum pro certa, & distincta specie instituti, & personæ regulariter viuētis ab alijs distinctæ. Secundò collige, licet nomen Monachi Regularibus Canonicis nonnunquã adaptari consueuerit, diuersa tamen ratione dici de Canonico Regulari, & de eo, qui strictè Monachus vocatur nam Canonicus Regularis dicitur monachus ab vnitatis vitæ communis, quam cum suis fratribus proficitur: at qui strictè, & specificè monachi dicuntur, à singularitate vitæ iugubris, & secundum carnem tristitiæ plene tales dicuntur. Vnde Concilium Nicenum à Gratiano relatum in cap. Placuit, il primo. 16. q. 1. *Placuit omnibus rescriptis in sancta Nicena Synodo, vt Monachorum conuersatio, & vita secundum etymologiam nominis ab omnibus discrepet. Monachus enim græcè, latine singularis dicitur. Vnde Monachum per omnia singulariter agere oportet &c.* Et Eugenius II. in cap. placuit, il secundo, eadem causa, & questione inquit: *agnoscat no-*

men suum, monachus enim græcè, latine vnus, ab is græce, latine tristis sonat, inde dicitur monachus id est vnus tristis. Sed deat ergo tristis, & officio suo vacet. Tertiò collige, quam ob causam domus Canonicorum Regularium, monasteria, tum ab ipso Augustino, tum ab alijs vocentur, propter communem felicitatem, & Regulari vitam, quam in illis Canonici ducunt. Et tandem collige solutionem ad aequam primæ rationis in initio huius capituli propositæ, ad Augustini monachatum probandum: nam admissis, quòd Augustinus in loco allegato ex 3. lib. contra literas Petriani cap. 40. se, & suos, monachos vocari concedat, non inde sequitur, fuisse monachum alicuius Regularis instituti ab Ordine Clericorum Regularium distincti: sed eatenus se, & suos, monachos vocari permisisse, quatenus vel nomen monachi in vniuersum omne genus personæ regularis complectitur, vel quatenus significat personam in communi cum ceteris in eadem domo viuentem. Et quòd hæc sit germana verborum D. Augustini interpretatio, patet ex Cardinali Bellarmino lib. 2. cap. 5. qui cum illa verba Augustini adduxisset ad probandum, quòd Augustinus fuerit monachus, tamen in lib. de Scripturis Ecclesiasticis in Augustino aduertit, illum eatenus fuisse monachum, quia in Ciuitate, & in domo Episcopali cum suis clericis communem vitam duxit. Eodem modo interpretandi sunt Doctores, qui vocant Augustinum monachum, aut absolute negandi, cum recentiores sint, nec tantæ autoritatis, vt merito reijci non possint, vt pote scripturas apocryphas, vel autoris sermonum ad Eremitas, vel aliorum fecerit, errorum ex latulentis, & turbidis fontibus haurientes, & alijs propinantes. Hæc autem omnia prolixius fortasse, quàm oportuerat, summas profecuti, non solum vt rationem solueremus: sed propter nonnullos, qui statim, atque nati fuerint nomen monachi, nihil aliud querentes, personam in suas copias traieciunt, sicque viros illustres, & præclaros ab Ordine Clericorum Canonicorum abigentes suo Ordini perperam adscribunt.

CAPVT TRIGESIMVM NONVM.

Aliæ nonnullæ rationes pro Augustini Monachatu adstruendo afferuntur, & soluuntur.

Secunda ratio pro eodem Augustini monachismo probando sumitur ex prænomine Fratris vel Fratrum: nam etsi clericus possit dici Regularis, vel Religiosus, non tamen potest, nec solet dici frater, sed clericus Canonici Conuiciorum siue Domnorum prænomine vocari consueuerit, Dominus Petrus, Dominus Paulus, non frater Petrus, vel frater Paulus. Hoc assumptum

assumptum titur Marquez pluribus vijs probatur in dicto cap. 5. 3. & 8. Primò testimonij 1. p. 1. Canoniorum Regularium, qui sunt, Primus, Ioannes Trullus lib. 1. de Canonicis cap. 29. nu. 10. Secundus, Augustinus Ticinensis in Propugnaculo p. 4. cap. 12. Tertius, Basilius Sirenus in lib. Indulgentiarum pag. 450. §. poterat. Secundò, quia hæc dictio, Frater, absolute prolata non significat, nec significare potest clericum, vt constare dicitur ex cap. nimis iniqua, & cap. nimis praua, de excessibus prælatorum, & ex prima Extra. de Regularibus sub inferit. At B. Augustinus se, & suos, hoc prænomine fratris, vel fratrum frequenter nominare consueuit. Et quidè quòd Augustinus se ipsum fratrem nuncupauerit, probat frater Iordanus testimonio ipsius Augustini hom. 9. ex lib. 10. homiliarum, quibus Augustini verba non referat. Vide illum in primo lib. cap. 13. quòd à verò suos religiosos secum in monasterio viuentes fratres vocauerit, ex multis locis eiusdem Augustini euidenter monstrari potest. Primò, ex sermone primo de communi vita Clericorum vbi ait: *quia hoc disponebam, esse in monasterio cum fratribus.* Secundò, ex epistola 64. ad Aurelium Carthaginensem, vbi non semel religiosos dicti monasterij appellat fratres. Tertio ex lib. de Bono persecutantibus cap. 15. vbi ait: *Fuit quidam in nostro monasterio, qui corripientibus fratribus &c.* Alia multa occurrere possunt loca in Augustino ad idem probandum, quæ breuitatis causa omituntur.

Huic rationi duobus etiam modis responderi potest: Primò negando Augustinum se, aut suos religiosos secum degentes hoc prænomine fratris aut fratrum inquam vocasse, accepto eodem nomine eo modo, quo nunc accipitur, cum dicimus, Frater Ioannes, Frater Thomas, &c. etsi enim suos clericos fratres sepe vocauerit, vel ob communem religionis, & spiritualis regenerationis parentem, vel ex charitate, aut humilitate, quo pacto ceteros omnes fideles etiam laicos in populis præsertim sermonibus compellere consueuerat, non tamen inde sequitur, illum hoc prænomine fratris, aut fratrum in ea significatione, qua arguens vitæ, illos compellasse, nec loca in contrarium allegata intentum illius probant. Et quidem quod in allegata homil. 9. Augustinus se fratrem appellauerit, falsum est, nec in editionibus, quas videre potui, hoc reperitur, & potuit esse mendum ab aliquo obrutum, quod Correctores deleuerunt. De alijs etiam patet, quòd nihil amplius probant, quàm quòd Augustinus suos clericos eo modo fratres vocauerit, quo alios fideles, & subditos vocare consueuerat.

II. **S**ecundò respondetur, negando prænomen fratris, vel fratrum clericis Canonicis minime conuenire, aut non reperiri in iure Canonico, quòd Canonici Regulares hoc prænomine fratrum absolute prolato nunquidèntur, id namque falsum est: nam etsi ex antiquissima consuetudine, cuius